

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І.
МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Електронні методичні рекомендації до самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності
053 «Психологія»

ОДЕСА
ОНУ
2023

УДК 37.015.3(072)

П24

Укладач:

А. Х. Гудімова, доктор філософії зі спеціальності 053 Психологія, доцент кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Рецензенти:

О. І. Кононенко, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Е. М. Псядло, доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної та клінічної психології факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

*Рекомендовано Вченою радою факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 4 від 22 березня 2023 року.*

П24 Педагогічна психологія [Електронний ресурс]: електрон. метод. рекомендації до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» / уклад. А.Х. Гудімова. — Одеса: Одес. нац. Ун-т. ім. І.І. Мечникова, 2023. — 24 с. – 1,2 МБ.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» містять передмову, зміст самостійної роботи з дисципліни, питання для самоконтролю знань, завдання, список літератури для роботи з першоджерелами.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи допоможуть у засвоєнні теоретичних знань у сфері психології педагогів, здобувачів, а також інших учасників освітнього процесу та розрахований на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», аспірантів, викладачів та всіх тих, хто вивчає педагогічну психологію.

УДК 37.015.3(072)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Змістовий модуль 1. Педагогічна психологія як наука: загальні засади	
Тема 1. Об'єкт, предмет, цілі та завдання педагогічної психології	8
Тема 2. Історія становлення педагогічної психології	9
Змістовий модуль 2. Психологічний зміст учбової та педагогічної діяльності	
Тема 3. Психологічний аналіз учбової діяльності	11
Тема 4. Традиційне, проблемне та програмоване навчання: порівняльний аналіз	14
Тема 5. Психологічні закономірності виховного процесу	17
Тема 6. Психологічний зміст педагогічної діяльності	18
Література	21

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Педагогічна психологія» є обов'язковою дисципліною в освітній програмі підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія». Навчальна дисципліна вивчає психологічні закономірності навчально-виховного процесу, специфіку педагогічної діяльності.

Завдання дисципліни:

- розкрити зміст та місце педагогічної психології в системі наукового знання, закони, принципи, підходи, методи та психологічний сенс навчання, виховання та педагогічної діяльності;
- розкрити психологічні закономірності процесів навчання і самонавчання, виховання і самовиховання;
- вивчити психологічні особливості розвитку суб'єкта навчання та виховання на всіх етапах навчально-виховного процесу;
- вивчити особливості структури педагогічної діяльності та ролі особистості вчителя як організатора навчально-виховного процесу;
- формувати вміння використовувати теоретичні знання для аналізу поведінки учнів різних вікових категорій;
- сформувати у здобувачів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- теоретико-методологічні засади педагогічної психології;
- категоріально-понятійний апарат педагогічної психології;
- методологічні принципи педагогічної психології;
- психологічну специфіку освітньої діяльності;
- психологічні особливості навчання та виховання;

- психологічні закономірності засвоєння знань, формування умінь та навичок;
- види соціальних інститутів виховання та методів формування творчо активної особистості на різних етапах онтогенезу;
- психологічну сутність педагогічної діяльності;
- індивідуально-психологічні фактори впливу на ефективність навчально-виховного процесу;
- психологічні характеристики учбово-педагогічної взаємодії та спілкування.

вміти:

- аналізувати психолого-педагогічні явища та факти;
- визначати механізми та закономірності засвоєння учнями соціокультурного досвіду, його структурування та збереження в індивідуальній свідомості учня;
- визначати специфіку організації та управління учбовою діяльністю учнів та вплив цих процесів на їх інтелектуальний і особистісний розвиток, а також на учбово-пізнавальну активність;
- визначати психологічні умови та критерії засвоєння знань, а також психологічні засади формування операціонального складу учбової діяльності на основі вирішення учбових задач;
- аналізувати особливості соціальної ситуації на всіх етапах вікового розвитку;
- враховувати психологічні механізми, закономірності навчання та виховання при роботі з різними суб'єктами навчально-вихованого процесу;
- орієнтуватися в сучасних підходах та технологіях навчання знанням та поняттям, формування умінь та навичок;
- застосовувати теоретичні знання для аналізу психологічних феноменів, що існують в педагогічному процесі;
- аналізувати педагогічну діяльність вчителя;

- застосовувати здобуті знання, уміння та навички з метою аналізу психолого-педагогічних проблем суб'єктів педагогічного процесу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- **Інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

- СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

- СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

- ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

- ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

- ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

- ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

- ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

Змістовий модуль 1. Педагогічна психологія як наука: загальні засади

Тема 1. Об'єкт, предмет, цілі та завдання педагогічної психології

Мета: вивчити специфіку сфери застосування знань з педагогічної психології у контексті взаємодії викладача зі здобувачами освіти та набуття навичок людиною соціокультурного досвіду в освітньому процесі

Методичні вказівки: при виконанні завдання здобувачам необхідно звернути увагу на те, що в результаті педагогічної діяльності у здобувачів мають сформуватися не лише знання, а й формування особистості, яка в процесі навчально-виховного процесу повинна мати змогу до самоактуалізації; педагогічна психологія займається не лише дослідженням психологічних механізмів та закономірностей освітніх процесів, але й прагне інтегрувати їх у сучасну освітню практику.

Термінологічний тезаурус: об'єкт педагогічної психології, предмет педагогічної психології, освіта, виховання, навчання, психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної взаємодії, самоактуалізація, розвиток, суб'єкт навчального процесу, учбова діяльність

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте предмет педагогічної психології
2. Надайте характеристику об'єкта педагогічної психології
3. У чому полягає сутність педагогічного впливу?
4. Які завдання вирішує педагогічна психологія на сучасному етапі?
5. Яка проблема є найгострішою у педагогічній взаємодії?

Завдання: підготувати доповідь з теми.

Для успішного представлення теми в усній формі у вигляді *доповіді* на занятті необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

- Підготовку доповіді необхідно починати заздалегідь: вивчити літературу з теми, скласти план, продумати структуру та підібрати приклади.

- Структура повинна мати такі елементи: вступ, основна частина та висновки.

У вступі необхідно обґрунтувати обрану тему доповіді, вказати актуальність проблеми та значення, зазначити мету доповіді, викласти історію питання.

В основній частині важливим є подання характеристики висвітленої проблеми та надати детальний і послідовний аналіз.

Висновки мають бути чіткими, лаконічними. Загальноприйнятим є повторення основної думки задля акцентування обраної теми, а у кінці підсумувати найбільш важливі положення.

- Час виступу обмежений до 7 хвилин.

Рекомендована література:

1. Бутенко Л. Л., Ігнатович О. Г., Швирка В. М. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. Старобільськ, 2015. 112 с.
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 144 с.
3. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій здобувачів. Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 68 с.
4. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. К., 2017. 480 с.

Тема 2. Історія становлення педагогічної психології

Мета: ознайомитися з етапами становлення та виділення педагогічної психології як самостійної науки

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на три основних етапи розвитку педагогічної психології для кращого розуміння її сучасних предмета, об'єкта та завдань: I етап - загальнодидактичний (сер.

XVII ст. - к. XIX ст.) - акцент на психологізації педагогіки, II етап - акцент на початку оформлення педагогічної психології у самостійну галузь, формування особливого психолого-педагогічного напрямку - педології (к. XIX ст.- сер. XX ст.), III етап - акцент на розробці теоретичних засад педагогічної психології, формуванні передумов переходу педагогічної психології на нову стадію свого розвитку з використанням комп'ютерної техніки, застосуванні набутих знань на практиці при реалізації навчально-виховного процесу (сер. XX ст. - дотепер).

Термінологічний тезаурус: дидактика, творчість, педагогічна антропологія, здібності, соціальна педагогіка, асоціативна психологія, Вальдорфська педагогіка, педагогіка Монтесорі, педологія, знання, сугестопедія, сугестологія, групова динаміка

Питання для самоконтролю

1. Назвіть об'єктивні передумови виникнення педагогічної психології як самостійної науки?
2. Надайте характеристику трансформації суто педагогічних поглядів у психологізовану сферу пізнання
3. Охарактеризуйте визначні дослідження, що на Вашу думку вплинули на розвиток педагогічної психології на кожному з етапів
4. Що стало засадою формування педології?
5. Надайте порівняльний аналіз педагогіці Вальдорфській та Монтесорі

Завдання: скласти опорний конспект з теми.

Опорний конспект використовується для наочного представлення навчального матеріалу в цілому, а також за окремими частинами, підкреслюючи структуру, основні та другорядні елементи, що необхідно для засвоєння дисципліни та підготовки до заліку.

Для адекватного засвоєння дисципліни рекомендовано, щоб опорний конспект відповідав наступним критеріям:

- обсяг – 2 сторінки формату А4 (в електронній або письмовій формі за вибором здобувача);

- повнота викладу змісту теми;
- наочність та лаконічність;
- структурованість матеріалу (розподіл на блоки);
- відтворення причинно-наслідкових зв'язків між смисловими блоками опорного конспекту.

Рекомендована література:

1. Бутенко Л. Л. , Ігнатович О. Г., Швирка В. М. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. Старобільськ, 2015. 112 с.
2. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
3. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 144 с.
4. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій здобувачів. Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 68 с.
5. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ : Просвіта, 2019. 400 с.
6. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. К., 2017. 480 с.

Змістовий модуль 2. Психологічний зміст учбової та педагогічної діяльності

Тема 3. Психологічний аналіз учбової діяльності

Мета: ознайомитися зі специфікою учбової діяльності, в якій особа, що навчається є не лише суб'єктом, але й об'єктом навчальної діяльності.

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на те, що специфічна діяльність може вважатися учбовою лише за умови, коли певні зміни у суб'єкті є не лише результатом діяльності, а й відповідають її цілям.

Загальною ж метою учбової діяльності є зміни у самому здобувачі освіти (оволодіння знаннями, навичками, культурою та соціальними нормами). Навчальний предмет або дисципліна, які вивчає здобувач не являють собою об'єкт його діяльності, а є лише її матеріалом.

При вивченні літератури здобувачам необхідно зробити акцент на тому, що учбова діяльність – це цілісна система, яка сприймається як безліч взаємозалежних елементів, які утворюють стійку єдність.

Термінологічний тезаурус: учбова діяльність, учіння, наuczіння, навчання, учбове завдання, учбова мета, учбові дії, спосіб дії, психологія навчання, учбова потреба, учбова мотивація, контроль, оцінювання, самооцінювання

Питання для самоконтролю

1. Надайте характеристику компонентів учбової діяльності
2. Надайте порівняльну характеристику ролі педагога та здобувача в учбовій діяльності
3. Охарактеризуйте відмінності понять «навчання» та «учбова діяльність»
4. Яким чином співвідносяться учбова потреба та учбова мотивація?
5. Що являє собою учбове завдання?
6. Як впливає комбінація оцінювання педагогом та самооцінювання здобувача на засвоєння знань?
7. Назвіть етапи формування самоконтролю здобувачів

Завдання: підготувати презентацію з теми.

Презентація являє собою форму представлення матеріалу у вигляді наочних інформативних слайдів, які об'єднані тематикою та загальними принципами оформлення. Перевагою застосування презентацій є те, що поєднання різноманітних способів представлення інформації (текст, графічні елементи, таблиці, схеми тощо) значно підвищує повноту її сприйняття, а також дозволяє засвоїти матеріал за допомогою асоціацій.

Для успішного представлення теми в усній формі за допомогою презентації на занятті необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

- Підготовку презентації необхідно починати заздалегідь: вивчити літературу з теми, скласти план, продумати структуру.

- Структура повинна мати такі елементи: титульний слайд, вступ, основна частина, висновки та список використаних джерел.

На титульному слайді необхідно вказати назву закладу вищої освіти, факультету, тему презентації, прізвище та ініціали здобувача, курс, групу.

У вступі необхідно обґрунтувати обрану тему, вказати актуальність проблеми та значення, зазначити мету доповіді, викласти сутність питання.

В основній частині важливим є виклад змісту в єдності тексту, ілюстрацій та інших засобів графічної візуалізації інформації.

Висновки мають бути чіткими, лаконічними. Загальноприйнятим є повторення основної думки задля акцентування обраної теми, а у кінці підсумувати найбільш важливі положення.

Необхідним є вказати джерела цитування як тексту, так і ілюстрацій.

- Кількість слайдів 15– 20.
- Час виступу обмежений до 7 хвилин.
- Обов'язково повинно бути єдине стильове оформлення презентації.

- Не рекомендується використовувати більш як два шрифти різного написання та застосовувати різні типи написання тексту (і курсивом, і підкресленнями, і жирним шрифтом).

- На одному слайді може бути розміщений мінімальний закінчений обсяг інформації.

- На слайдах у текстових блоках необхідно розміщувати виключно текст, що вимагає точного відтворення (терміни, цитати, роз'яснювальні підписи до графічних елементів).

- На одному слайді рекомендовано поєднувати різнотипну інформацію (текст, ілюстрація, схема тощо).

Рекомендована література:

1. Бутенко Л. Л. , Ігнатович О. Г., Шwirка В. М. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. Старобільськ, 2015. 112 с.
2. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
3. Кутіщенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2019. 264 с.

Тема 4. Традиційне, проблемне та програмоване навчання: порівняльний аналіз

Мета: ознайомитися з принциповими відмінностями загальнонавчаних видів навчання та навчитися проводити психологічний аналіз занять

Методичні вказівки: здобувачі мають звернути увагу на те, що кожен з видів навчання має ряд переваг та недоліків, оптимальним вважається застосування педагогами кожного з видів у певних комбінаціях для всебічного розкриття потенціалу здобувачів.

Термінологічний тезаурус: освітня парадигма, традиційне навчання, проблемне навчання, програмоване навчання, проблемне завдання, проблемна ситуація, алгоритмізація навчання, тестування, навчальні програми, класно-урочна технологія навчання, учбовий діалог, біхевіоральний підхід, когнітивний підхід, закон наочності, гуманістичне навчання, розвивальне навчання

Питання для самоконтролю

1. Надайте характеристику традиційному навчанню
2. У чому сутність класно-урочної техніки навчання?
3. Охарактеризуйте недоліки та переваги традиційного навчання
4. Опишіть сутність проблемного навчання
5. Які проблемні ситуації використовуються педагогами у роботі зі здобувачами?
6. Назвіть правила, якими має керуватися педагог при створенні проблемної ситуації на занятті
7. Надайте характеристику недолікам та перевагам проблемного навчання
8. У чому полягає специфічність програмованого навчання?
9. Назвіть перелік типів навчальних програм
10. Яким чином біхевіоральний підхід пов'язаний з програмованим навчанням?
11. Надайте характеристику недолікам та перевагам програмованого навчання

Завдання: виконати практичне завдання з теми.

Інструкція: Згідно з описом, поданим у таблиці, визначте вид навчання. Власну відповідь обґрунтуйте.

Вид навчання	Характеристика
	Індивідуальний підхід до здобувачів в умовах масового навчання, оптимізація управління процесом засвоєння знань та умінь
	Вивчення та розвиток індивідуальності кожного здобувача, створення умов для їх самореалізації
	Цілеспрямоване поетапне формування пізнавальних дій

	здобувачів на основі створення ефективної системи орієнтування
	Формування у здобувачів переважно теоретичного мислення
	Формування у здобувачів розумової діяльності, дослідницької активності, самостійності, інтересу до процесу пізнання, розкриття їх творчого потенціалу за умов подолання інтелектуальних перешкод, труднощів.
	Максимальна ефективність навчання для розвитку здобувачів

Обґрунтування наданих відповідей

Рекомендована література:

1. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
3. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
4. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2019. 264 с.
5. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій здобувачів. Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 68 с.
6. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. К., 2017. 480 с.

Тема 5. Психологічні закономірності виховного процесу

Мета: засвоїти, що виховання як процес з психологічної точки зору підпорядковується певним закономірностям та здійснюється на основі певних принципів, що залежать від особливостей розвитку вихованців

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на те, що педагогу для досягнення позитивного результату у вихованні необхідна взаємодія принципів прямого та опосередкованого впливу, довгострокової дії на свідомість та звичну поведінку шляхом цілеспрямованого та духовного насичення всіх областей життєдіяльності здобувачів для гармонійного та всебічного розвитку особистості. На виховання особистості має значний вплив соціальних інститутів, зокрема, родини, закладу освіти, однолітків, засобів масової інформації тощо.

Термінологічний тезаурус: виховання, соціалізація, суб'єктність виховання, самовиховання, соціально-психологічні закономірності виховання, ціннісно-орієнтаційна сфера особистості, соціальний індивід, психологічний тип, персоніфіковане навчання, інтелектуально-моральний розвиток, самосвідомість, вихованість, виховність

Питання для самоконтролю

1. Надайте визначення поняття «виховання»
2. У чому полягає сутність психолого-педагогічних закономірностей виховання?
3. Яким чином соціальні інститути здійснюють виховний вплив на особистість?

Завдання: підготувати презентацію з теми

Рекомендована література:

1. Бутенко Л. Л. , Ігнатович О. Г., Швирка В. М. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. Старобільськ, 2015. 112 с.

2. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2019. 264 с.

Тема 6. Психологічний зміст педагогічної діяльності

Мета: засвоїти, що істотним аспектом у діяльності педагога є вміння конструктивно та ефективно взаємодіяти зі здобувачами.

Методичні вказівки: здобувачам необхідно звернути увагу на врахування людського фактора при виконанні педагогічної діяльності, зокрема важливо враховувати наступне: психологічні закономірності праці педагогів і те, як вони сприймають, трансформують та реалізують цілі й систему педагогічної діяльності, які задаються суспільством через інститути виховання, як вони усвідомлюють актуальність завдань, форм і методів своєї діяльності залежно від конкретних умов. Педагогічні впливи мають здійснюватися з орієнтацією на вік, індивідуальні особливості здобувачів, відносини у конкретному освітньому колективі.

При вивченні літератури особливу увагу необхідно звернути на факт того, що діяльність педагога поєднує такі основні напрямки, як навчальна, виховна, розвивальна, організаційна робота, а також робота з батьками та громадськими організаціями закладу освіти, мікрорайону. Головне у педагогічній діяльності не окремий навчальний предмет, не знання загалом, не абстрактний об'єкт педагогічного впливу, а конкретний унікальний та неповторний у своїй індивідуальності здобувач.

Термінологічний тезаурус: педагогічна діяльність, професійна компетентність, мотивація педагогічної діяльності, функції педагогічної діяльності, стилі педагогічної діяльності, мотиви педагогічної діяльності, мотивація педагогічної діяльності

Питання для самоконтролю

1. Надайте перелік видів педагогічної діяльності
2. Надайте характеристику психологічних функцій педагогічної діяльності
3. Яким чином здійснюється передача соціально-культурного досвіду в процесі педагогічної діяльності?
4. Надайте перелік та характеристику найбільш поширених стилів педагогічної діяльності

Завдання: підготувати реферат з теми.

Реферат – детальний теоретичний огляд обраної теми, представлений у вигляді доповіді з дотриманням структури.

Для успішного представлення теми у вигляді реферату необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

- Підібрати та опрацювати підібрану літературу з теми.
- Скласти план реферату.
- Систематизувати опрацьований матеріал відповідно до плану.
- Надати власний критичний аналіз та зробити висновки.
- Оформити реферат за наступною структурою: титульний аркуш, зміст, вступ, основний зміст, висновки, список використаних джерел, додатки (за наявності).

На титульному аркуші повинні бути зазначенні: назва ЗВО, факультету та кафедри, на якій виконано роботу, прізвище, ім'я та по батькові студента, курс і група, назва і вид роботи (реферат), дані викладача, місто і рік виконання роботи.

Зміст повинен містити перелік всіх без винятку заголовків роботи із зазначенням сторінок.

У вступі повинно бути висвітлене обґрунтування вибору теми, зокрема: актуальність, сучасні підходи до розв'язання проблеми; наявність різних точок зору; мета і значущість теми.

У основному змісті повинно бути висвітлено: сутність проблеми або виклад об'єктивних наукових відомостей; критичний огляд літератури; висновки.

У списку використаних джерел повинен бути наданий перелік використаної літератури в алфавітному порядку з повним бібліографічним описом джерел та нумерацією. При цьому в нього включається лише та література, на яку було зроблено посилання в тексті або витримки, з якої вони цитувалися. Список використаних джерел має бути оформлений згідно ДСТУ 8302:2015.

У додатки включається другорядний матеріал, наприклад анкети, великі схеми, таблиці тощо

- Обсяг реферату – 15-20 сторінок формату А4.
- Шрифт Times New Roman, кегль 14, міжстроковий інтервал – 1,5, всі поля – 2 см

Рекомендована література:

1. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 144 с.
3. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій здобувачів. Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 68 с.
4. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ : Просвіта, 2019. 400 с.
5. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. К., 2017. 480 с.

Література

Основна

1. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2018. 420 с.
2. Зайченко Т.В., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : Навчальний посібник. К. : Ліра-К, 2018. 484 с.
3. Кутіщенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.

4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2019. 264 с.
6. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
7. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій здобувачів. Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. 68 с.
8. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : навчальний посібник для студ. ВНЗ. Вид.3-є, випр. І доп. К. : Каравелла, 2018. 320 с.
9. Психологія вищої школи: підручник / за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.
10. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ : Просвіта, 2019. 400 с.
11. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія: підручник. К., 2017. 480 с.

Додаткова

1. Бутенко Л. Л. , Ігнатович О. Г., Швирка В. М. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. Старобільськ, 2015. 112 с.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII // Урядовий кур'єр від 04.10.2017 — № 186.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 року. № 2657-VIII. Відомості Верховної Ради України від 01.02.2019 р., № 5, ст. 33. 11

4. Ільченко А.М. Філософські засади становлення та розвитку гуманістичної парадигми освіти. Філософські обрії: наук.-теорет. журн. 2020. Вип. 43. С. 123-133.

5. Коброслі А.Х., Простомолотов В.Ф. Зіставлення психологічних профілів успішно та посередньо встигаючих студентів. Психіатрія, неврологія та медична психологія. 2016. Т.3, 2 (6). С. 77-84.

6. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1018-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80>

7. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія : Навчальний посібник. К. : МАУП, 2020. 256 с.

8. Молдован А.М. Науково-практичний коментар «Про вищу освіту». К: ЦУЛ, 2015. 368 с.

9. Наказ МОНУ від 22.05.2018 р. № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

10. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник. К., 2020. 328 с.

11. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-102020.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім.В.І.Вернадського / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

3. Законодавство України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>

4. <https://classroom.google.com/c/NTQ2NDgxMTAxNzcw?cjc=ktmlq2v>

5. American Distance Education Consortium / [Электронный ресурс] –
Режим доступа: <http://www.adec.edu/>

Навчальне видання

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Електронні методичні рекомендації до самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності
053 «Психологія»

Електронне практичне видання

Укладач

Гудімова Алісар Халедівна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 24.01. 2023. Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF. Обсяг 1,2
МБ. Зам. No 2555.

Видавець і виготовлювач Одеський національний
університет імені І. І. Мечникова Свідоцтво суб'єкта
видавничої справи ДК No 4215 від 22.11.2011 р. 65082, м.
Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна Тел.: (048) 723 28 39,
e-mail: druk@onu.edu.ua